

СПРЯМОВАНІСТЬ ВПЛИВУ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА СТАН ПОЛІТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТАБІЛЬНОСТІ

Визначено, необхідно розуміти, що без координальних змін у виборчому процесі, всі наступні спроби реорганізації політичної системи будуть марними. Автор говорить про те, що результати виборів і якість влади залежать від стану партійної системи, але вона є залежною від правил проведення виборів.

Ключові слова: політична безпека, система забезпечення, стабільність, конфліктогенні фактори, виборча система, реформування виборчого законодавства.

Демократизація інституту парламентаризму є одним із основних напрямків вдосконалення всієї політичної системи країни. Тому, сьогодні, серед актуальних питань комплексного процесу демократизації української держави залишається вплив виборчої системи на розвиток парламентаризму, а відтак і на політичну безпеку загалом.

Необхідно відзначити те, що для країн, які знаходяться на етапі демократичного переходу та мають велику кількість конфліктогенних факторів найбільш прийнятною з точки зору співвідношення якості представництва та ефективності впливу на ці проблеми є пропорційна виборча система [1].

Якщо говорити про вже досягнуте в реформуванні політичній системі країни, то необхідно розуміти, що без координальних змін у виборчому процесі, всі наступні спроби реорганізації систему будуть марними.

Звісно, результати виборів і якість влади залежать від стану партійної системи, але вона, своєю чергою, дуже залежить від правил проведення виборів. Партії завжди підлаштовуються під них, щоби бути ефективними на виборах.

Саме тому одне з найважливіших завдань сьогодення – реформування виборчого законодавства [1].

Якщо говорити про українську практику введення та застосування пропорційної виборчої системи, то необхідно розпочати з того, що в березні 2004 року було прийнято Закон «Про вибори народних депутатів України», згідно якого вибори здійснюються за пропорційною системою, коли депутати обираються за виборчими списками кандидатів у депутати від політичних партій, виборчих блоків політичних партій у багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі.

Вибори до Верховної Ради України 2006 та 2007 років стали практичним випробуванням даної виборчої системи для України [2].

Однак, до встановлення режиму Януковича у 2010 р., парламентом не було проведено виборчу реформу та не запроваджено пропорційну виборчу систему з відкритими списками. Після Революції Гідності у Верховній Раді було зареєстровано два законопроекти – № 4906-1 від 02.06.2014 р. та № 4906-2 від 03.06.2014 р., які також пропонували пропорційну систему з відкритими виборчими списками. На жаль, жоден із них не був ухвалений, що істотно уповільнило впровадження реформ в Україні.

Сьогодні, рухаючись у бік євроінтеграції, наступні вибори народних депутатів ми мусимо провести без мажоритарної складової, за пропорційною системою, з відкритими або напіввідкритими списками, з голосуванням у регіональних округах.

За рахунок відкритих виборчих списків вдасться не лише підвищити якісний склад представницьких органів і рівень легітимності парламенту та уряду, а й створити умови для розвитку партій. Цьому сприятимуть зниження рівня внутрішньої корупції в них, усунення передумов до поширення "вождизму" в керівництві, посилення рівня підзвітності партій, заохочення до розбудови партійних структур на місцях [3].

Відповідно до Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні, затвердженого постановою Верховної Ради від 04.06.2015 р. [5], має бути

впроваджена пропорційна виборча система з відкритими списками. З усіх зареєстрованих на сьогодні законопроектів таку систему впроваджують виключно законопроекти № 1068-2 та № 3112-1. Відповідно, підтриманий у першому читанні має бути один із них, із подальшим доопрацюванням.

Система виборів за партійними списками забезпечує пропорційне представництво в парламенті основних політичних уподобань українського електорату, чого майже неможливо досягнути при мажоритарній системі. Пропорційна модель забезпечує краще структурування парламенту в порівнянні з іншими, адже формується більш менш усталена парламентська більшість та опозиція до неї на основі депутатських фракцій партій.

Вітчизняний формат виборчої системи сприяє політичній структуризації всього суспільства, а відповідно і зростанню ролі політичних партій у парламенті, хоча якщо говорити про рівень довіри до партій, то він залишився відносно невисоким, але на це є свої причини.

Очевидним є те, що парламентські вибори дану проблему кардинально не вирішили, а швидше навпаки – підтвердили її наявність, адже кожна дійсно впливова українська політична сила володіє власною чітко визначеною регіональною сферою впливу. Це можна простежити через їх електоральні результати в загальнодержавному виборчому окрузі.

Відповідно до вищезазначеного, можна зауважити, що сподівання прихильників пропорційної моделі лише частково випрадали себе, тому потрібно зробити оцінку ситуації і з протилежної сторони, а саме зі сторони критиків даної системи [3].

Очевидним є те, що дана модель не є ідеальною, але в сучасних українських реаліях вона є найбільш прийнятною для нашого суспільства, щоправда її існуючий формат потрібно корегувати. Використання пропорційної системи з відкритими списками, утворення багатомандатних виборчих округів в умовах партійної системи поляризованого плюралізму буде сприяти не лише більш адекватному політичному представництву інтересів суспільства, але й встановленню тісного зв'язку між виборцями та їх представниками.

Література:

1. Павлова Л. І. Реформування виборчої системи в контексті модернізації українського парламентаризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>. – Заголовок з екрану.
2. Виборче законодавство України: сучасний стан та перспективи розвитку (аналітичний звіт). Х.: ТОВ Видавничо-комерційна фірма «Яшма», 2006. – 240 с.
3. Макаров А. М. Трансформація парламентаризму в Україні і державах Центральної та Східної Європи /Україна в сучасному геополітичному просторі: теоретичний та прикладний аспекти [Текст] / [Кол. моногр.]: За ред. Ф.М. Рудича. – К.: МАУП, 2002. – 488 с.
4. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 25.03.2004 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 1665 – 15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1665-15>. – Назва з екрану.
5. Плану законодавчого забезпечення реформ в Україні: Постанова від 04.06.2015 № 509-VIII. Голос України. 2015. 02 лип. (№ 116).